

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้ แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/26 วันที่ 1 – 2 กุมภาพันธ์ 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 60 คน
จาก อบต.แม่ทะลบ อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ กล่าวถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ที่มีประสบการณ์การทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลายๆ พื้นที่ และกล่าวถึงโครงการร้อยใจรักษ์ว่า เป็นโครงการที่ทำในพื้นที่บ้านห้วยसानและหมู่บ้านใกล้เคียงอีก 3 หมู่บ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่รู้จักว่าเป็นสนามการค้า และลำเลียงยาเสพติดอันดับต้นของประเทศ พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา มีพระดำริว่า หากไม่ให้เขาค้ายาก็ต้องมีอาชีพที่ไม่ผิดกฎหมายให้เขาทำ โดยต้องฝึกอาชีพให้เขามีทางเลือกในการทำงานที่สุจริต ดังนั้นมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ จึงได้ทำการพัฒนาทางเลือกในพื้นที่นี้ โดยพัฒนาคนและให้องค์ความรู้ในการพัฒนาอาชีพ ต่อมาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ มีพลอากาศเอกประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน คณะกรรมการมีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา และแม่ฮ่องสอน รวม 19 อำเภอ

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายพงษ์พัฒน์ เพิ่มการ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดีให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้
2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้
3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน
4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวง ซอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบ กาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงงานการทำงานแบบ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ โดยที่โครงการฯ ออกค่าวัสดุ อุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

คำถาม : แนวท่อที่ต่อมาที่อ่างพวง ระยะทาง 14 กม. ใช้หรือไหม?

ตอบ : ใช่ ต่อเข้าแท็งค์ในบ้านห้วยसान เป็นน้ำอุปโภค บริโภค แล้ว ต่อมาที่อ่างพวงเพื่อใช้ในการเกษตรรอบๆโครงการ

คำถาม : หากท่อแตกหรือน้ำไม่ไหลในระหว่างการส่งน้ำ จะมีวิธีการ แก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร?

ตอบ : ในส่วนของการส่งน้ำไปยังพื้นที่ต่างๆ ได้วางระบบการติดตั้ง วาล์วน้ำในแต่ละจุดไว้ เพื่อให้ช่างที่ดูแลระบบส่ง สามารถไป แก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้ทันที

ประเด็นแลกเปลี่ยน : นายวิชณชัย ปัญปือ รองนายก อบต. แม่ทะลบ ได้แลกเปลี่ยนว่าในพื้นที่ อบต. แม่ทะลบ หมู่ที่ 1,3,4 และ 5 ส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากเขื่อนแม่ทะลบหลวง ทำให้ไม่ประสบปัญหา ขาดแคลนน้ำในพื้นที่เหล่านี้ แต่ในส่วนของหมู่ที่ 2 และ 6 จะประสบ ปัญหาขาดแคลนน้ำบ่อยครั้ง เพราะมีพื้นที่อยู่บนต้นน้ำ ดังนั้น ในการ ทำเกษตรจึงใช้เพียงน้ำฝนในการเพาะปลูก หรือ หากต้องการใช้น้ำ จากเขื่อนจำเป็นต้องสูบน้ำขึ้นมา ทำให้มีรายจ่ายและใช้ทุนค่อนข้าง สูงในการส่งน้ำเข้าพื้นที่เกษตร

ประเด็นแลกเปลี่ยน : นายยุทธชัย บุทะ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ที่ 4 ซึ่งมีประสบการณ์ในเรื่องระบบการจัดการน้ำประปา ภูเขาในชุมชนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ให้หมั่นทำการตรวจสอบ และเผื่อระวังการใช้ท่อ PE ในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากในช่วงฤดู นี้จะพบปัญหาตัวตุ่นเจาะท่อเพื่อกินน้ำ ซึ่งอาจทำให้เกิดความ เสียหายแก่ท่อได้ มีวิธีการป้องกัน คือ การจุดประทัดหรือดิน ระเบิดไล่ตัวตุ่นให้พ้นจากบริเวณท่อลำเลียงน้ำ เพื่อลดความ เสี่ยงอันเกิดจากสัตว์กัดแทะได้

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

การจัดการพื้นที่แบบองค์รวม

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ พุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับ ตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อ แก้ไขผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการ จัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนาต่อยอดไม้ผล เดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้เพื่อการ ส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิตและ การส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

คำถาม : ในพื้นที่โครงการร้อยใจรักนี้ เป็นของรัฐใช้หรือไม่?

ตอบ : เป็นพื้นที่ของชาวบ้าน ทางโครงการได้มีการส่งเสริม และ
จ่ายค่าเช่าพื้นที่เป็นรายปี เพื่อทดลองการปลูกพืชแบบ
ผสมผสาน และเป็นศูนย์การเรียนรู้ของโครงการ

คำถาม : ในช่วงที่ทางโครงการฯ ทำการเช่าพื้นที่ของชาวบ้าน
ชาวบ้านจะไม่สูญเสียรายได้ใช้หรือไม่?

ตอบ : ไม่สูญเสีย นอกเหนือจะได้รับรายได้จากการเช่าพื้นที่แล้ว
ชาวบ้านยังได้รับค่าจ้างแรงงานเป็นรายวันในโครงการอีก

คำถาม : ต้นมะม่วงที่มีอายุมาก และต้นสูงจะสามารถเสียยอด
พันธุ์ได้หรือไม่?

ตอบ : ทำได้ โดยในขั้นแรกต้องทำการตัดแต่งทรงพุ่ม (ทำสาว)
ของต้นมะม่วงก่อน จากนั้นจึงค่อยเสียยอดพันธุ์

คำถาม : การใช้ระบบการปั้มน้ำโดยใช้แผงโซล่าเซลล์ มีระดับ
แรงดันน้ำสูงเท่าไร และราคาทั้งระบบทั้งหมดเท่าไร?

ตอบ : มีระดับแรงดันน้ำสูงประมาณ 10 เมตร ซึ่งประเมินราคา
ในเบื้องต้นทั้งหมดประมาณ 30,000 บาท

ประเด็นแลกเปลี่ยน : ในพื้นที่ อบต.แม่ทะลบ มีการปลูก
พืชไม้ผล เช่น ลำไย มะม่วง และ ลิ้นจี่ แต่ยังไม่ได้มีการรวมกลุ่ม
ของเกษตรกร หรือการตั้งเป็นวิสาหกิจของชุมชนแต่อย่างใด ซึ่ง
โดยส่วนใหญ่แล้วจะทำการขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง

ข้อเสนอแนะจากผู้อบรม : ถ้าโครงการขยายผลออกไป
ข้างนอกโดยใช้ศาสตร์พระราชารูปแบบเข้าไปส่งเสริม อบต. แม่ทะลบ
เชื่อว่าพื้นที่แม่ทะลบมีพื้นที่ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับพื้นที่
โครงการร้อยใจรักฯ หากโครงการเข้าไปสนับสนุนหรือไปให้องค์
ความรู้กับคนในพื้นที่ จะทำให้กลายเป็นผลดีกับพื้นที่ อบต.
แม่ทะลบ เป็นอย่างมาก

คุณยุทธชัย สาห์ (วิทยากร) : จึงเป็นสาเหตุที่ผู้เข้าร่วม
อบรมทุกท่านที่ได้มาอบรมในวันนี้ เพราะจะได้นำเอาความรู้จาก
การได้มาเรียนรู้ในครั้งนี้ กลับไปหาหรือกันในชุมชนของตนเองว่ามี
ปัญหาความต้องการอะไรที่ชุมชนของท่านประสบอยู่ แล้วนำเอา
องค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในครั้งนี้ ไปปรับใช้ในชุมชนแก้ไข
ปัญหาของท่านต่อไป

ฐานการเรียนรู้ที่ 3

ความมั่นคงทางอาหาร (ไร่ 1 แสน)

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโต้เป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดย
ใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/
ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตร
ผสมผสานแบบครบวงจร (ไร่ 1 แสน) เป้าหมาย คือ อยากให้
คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานใน
พื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับ
หมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยคอก

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

คำถาม : ข้าวที่ปลูกในพื้นที่ 1 ไร่ 1 แสน เป็นข้าวพันธุ์
อะไร?

ตอบ : เป็นข้าวสายพันธุ์อีโต้

คำถาม : พืชระยะสั้น เป็นพืชชนิดไหนบ้าง

ตอบ : เป็นพืชที่ใช้ประกอบอาหารในครัวเรือน เช่น ค่ะน้า
ผักชี ผักบุ้ง เป็นต้น

คำถาม : ผลผลิตข้าวออกมาสามารถนำไปจำหน่ายที่ไหน?

ตอบ : ขายให้คนในชุมชนและผู้สนใจทั่วไป แต่จะเน้น
ขายให้เพื่อนบ้านที่ไม่มีที่นาทำกิน เพื่อให้ได้ซื้อข้าว
ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด

คำถาม : การปลูกข้าวที่นี้ได้พันธุ์หรือไม่?

ตอบ : พันธุ์สารชีวภัณฑ์กำจัดแมลง ที่ไม่เกิดอันตราย
คือ ไตรโคเดอร์มา บิวเวอเรีย และปุ๋ยหมักชีวภาพ

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร (ต่อ)

คำถาม : การใช้สารชีวภัณฑ์มีวิธีการใช้อย่างไรหรือง่ายกว่าการใช้สารเคมีตามท้องตลาดทั่วไป?

ตอบ : ใช้งานไม่ยาก เพียงแต่ผลผลิตของข้าวที่ได้จะมีคุณภาพ และสูงกว่าการปลูกข้าวโดยใช้สารเคมี หรือปุ๋ยเคมี เช่น ปุ๋ยยูเรีย เป็นต้น ซึ่งการใช้สารชีวภัณฑ์ต้องมีวินัยในการใช้อย่างสม่ำเสมอ อาทิ ตีละ 2 ครั้ง จะทำให้ฆ่าเชื้อราในข้าวได้เป็นอย่างดี

คำถาม : มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมดกี่ครัวเรือน?

ตอบ : 4 หมู่บ้านหลักที่มีพื้นที่ปลูกข้าว มีจำนวน 257 ครัวเรือน

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยสัตว์

การส่งเสริมปุ๋ยสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำ ภูพาน เป็ดกากีแคมเบล ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

คำถาม : ถ้าอยากทำอาหารลดต้นทุน สำหรับเลี้ยงไก่และเป็ด แต่ที่บ้านไม่มีหญ้าเนเปียร์ มีพืชชนิดใดบ้างที่นำมาใช้แทนได้?

ตอบ : ต้นกล้วยสับมาใช้ทดแทนหญ้าเนเปียร์ได้ โดยมีอัตราส่วนดังนี้ ต้นกล้วยสับ 100 กิโลกรัม น้ำตาลทรายแดง 4 กิโลกรัม และเกลือ 1 กิโลกรัม

คำถาม : แปลงสาธิต 1 ไร่ 1 แสน เน้นเฉพาะการเลี้ยงปศุสัตว์หรือไม่?

ตอบ : ไม่เน้น แต่การทำแปลง 1 ไร่ 1 แสน เป็นการทำให้การจัดสรรพื้นที่ในการปลูกพืชผสมผสานลดรายจ่าย

คำถาม : กองทุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน มีการคัดเลือกอย่างไร?

ตอบ : ก่อนจะส่งเสริมทางโครงการฯ มีการจัดเก็บข้อมูลไว้แล้ว เพื่อสอบถามความต้องการและความสนใจในการเลี้ยงปศุสัตว์ก่อนการสนับสนุน

ประเด็นแลกเปลี่ยน : ในพื้นที่ ได้มีโครงการสำหรับผู้มีรายได้น้อย จากสำนักงานเกษตร เข้าไปส่งเสริมการเลี้ยงไก่ประดู่หางดำเกือบทุกครัวเรือน ทำให้เมื่อมีผลผลิตออกมาเกิดการล้นตลาด ชาวบ้านไม่สามารถขายไก่ได้

จุดสังเกต : ชาวบ้านเริ่มมีความสนใจในการเลี้ยงไก่ดำ ภูพาน เพราะในพื้นที่ อบต.แม่ทะลบ มีชนเผ่าลีซอและด้วยประเพณีวัฒนธรรมที่นิยมบริโภคไก่ดำ จึงทำให้เกิดความสนใจเลี้ยงไก่ดำ เพื่อสร้างตลาดและกลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มขึ้นจากเดิม

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชนิ : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาสมัครใจเข้ามาทำงานเป็นอาสาทำดี จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับมาเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ๆ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วม จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

คำถาม : หลังจากที่ได้เสพยาเสพติดในปริมาณที่มากๆ แล้วท่านมีความรู้สึกอย่างไร?

ตอบ : ชยัน อยากทำงานตลอด

คำถาม : ผู้เคยเสพยาเคยกลับไปชวนเพื่อนให้เขาเลิกเสพยาหรือไม่?

ตอบ : เคย ทุกคนได้มาเข้าร่วมโครงการอาสาทำดีแล้ว

คำถาม : การไปซื้อยาเสพติดที่เขตการปกครองของว่า หรือแม่ฮ่องสอนนั้นง่ายไหม ระยะเวลาเท่าไร?

ตอบ : ไม่ง่ายลำบากมาก เพราะต้องเดินเท้าไป ระยะเวลาประมาณ 100 กม.

คำถาม : คุณส่องแสงต่อจากนี้จะไปทำอะไรต่อ?

ตอบ : เก็บเงินสร้างบ้าน

คำถาม : เอาเงินจากไหนมาสร้างบ้าน?

ตอบ : ค่าจ้างจากโครงการฯ

คำถาม : วิธีการชวนเพื่อนมาร่วมบำบัดใช้วิธีการอย่างไร?

ตอบ : ซื่อใจก่อน ต้องให้ความจริงใจกับเขา เพื่อให้เขาไว้วางใจและเชื่อใจเรา ในการบำบัดให้เลิกลายนั้นง่าย แต่ความยากคือทำอย่างไรไม่ให้กลับไปเสพอีก ที่สำคัญหลังจากบำบัดเสร็จเราต้องให้เกียรติเขา ให้เขามีศักดิ์ศรี และชุมชนต้องให้โอกาสยอมรับเขาด้วยความจริงใจ

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายสุรตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ กล่าวก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือนร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชาคมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसान หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการ ต่อมา มีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนแต่ทางโครงการฯ ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชาคมซึ่งในเวทีการประชาคมได้มีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชาคมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชาคมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

พันเอกสุพรรณ ร้อยพุทธ ได้เล่าประสบการณ์การทำงานกับโครงการร้อยใจรักษ์ โดยเฉพาะบทบาทของหน่วยงานราชการ ทหาร และฝ่ายปกครอง ที่เข้าร่วมกับโครงการฯ ขั้นแรก คือ ศึกษาพื้นที่ สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคม และคืนข้อมูลให้ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้ทราบปัญหาจากการสำรวจ ปัญหาที่ชุมชนสะท้อนกันมากคือ โครงสร้างพื้นฐาน ปัญหาอาชีพ และไม่มีสุขภาพ กิจกรรมแรกที่ทำคือการพัฒนาาระบบน้ำ โดยชาวบ้านออกแรง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นำวัสดุอุปกรณ์มาให้ นอกจากนี้ ฝ่ายปกครองได้ร่วมกันประชาคมเพื่อฟื้นฟูให้กฎระเบียบหมู่บ้านใช้บังคับได้ โดยชุมชนร่วมกันกำหนดและดูแลกันเอง ซึ่งต่อมานายอำเภอแม่สายได้มีข้อสั่งการให้นำแนวทางนี้ไปขยายผลให้ครอบคลุมทั้งอำเภอ ในเรื่องปัญหายาเสพติด ได้ร่วมกับทุกหน่วยงานในการคัดกรองผู้เสพ เพื่อเข้าสู่การบำบัดในโครงการอาสาทำดี ซึ่งเป็นการบำบัดด้วยความสมัครใจ 60 วัน ระหว่างนั้นจะฝึกอาชีพและมีค่าแรงให้ หากตรวจปัสสาวะแล้วไม่พบก็จะได้รับค่าแรงและปล่อยกลับบ้าน ซึ่งพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้มาตรวจเยี่ยมให้กำลังใจ และพระราชทานค่าแรงให้ เมื่อทำโครงการอาสาทำดีแล้ว ก็มีโครงการล้างบ้านล้างใจ เพื่อมีให้อาสาทำดีที่กลับบ้านไปแล้ว ไปพบกับสภาพแวดล้อมเดิมๆ ซึ่งจะทำให้หันไปเสพยาอีก

คำถามจากผู้เข้าร่วม จากบทบาทของภาค ราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจ

คำถาม : สืบเนื่องจากบ้านป่าหนามีผู้ที่มาขอบำบัด 5 ราย
อยากทราบแนวทางการบำบัดผู้ติดฝิ่นของ
โครงการฯ?

ตอบ : ให้ศึกษาข้อมูลพื้นที่อย่างละเอียด เชิญผู้นำมาร่วม
กระบวนการ บันทึกเก็บข้อมูลต่างๆ เพื่อทำเป็น
ฐานข้อมูลไว้ เหมือนเก็บข้อมูลเศรษฐกิจสังคม ดูว่า
เขาทำอาชีพอะไร? มีอะไรเป็นทุนเดิม? จะพัฒนา
อะไร? ที่สำคัญต้องมีการติดตามหลังการบำบัด

คำถาม : ปัญหาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น เคยนำไปเข้าค่าย
บำบัด แต่เมื่อกลับมามีปัญหาเช่นเดิม มันเป็นวงจร
ที่แก้ยาก เพราะไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง หากนำผู้ที่
เสพยาเสพติดมาศึกษาดูงานที่นี่ได้หรือไม่?

ตอบ : ทำหนังสือมา แต่หากเปิดค่ายทางเราจะเป็นพี่เลี้ยง
ให้ แต่ท่านต้องเตรียมการด้านข้อมูล และต้องเป็น
ข้อมูลจริงไว้ก่อน

ประเด็นแลกเปลี่ยน :

1. มีปัญหาเรื่องพื้นที่ป่าถูกบุกรุก พื้นที่บนดอยขาดแคลน
น้ำ สัญชาติ และเอกสารสิทธิพื้นที่ทำกิน เคยมีการ
ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ไม่ครอบคลุม
2. ปัญหาการเคลื่อนย้ายของหน่วยงานส่งผลให้ ขปส. ใน
พื้นที่ทำงานไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากวิทยากร :

1. การสำรวจขึ้นอยู่กับทำให้ความร่วมมือของแต่ละชุมชน
หากจะทำโครงการ ผู้เป็นศูนย์กลางควรเป็นอำเภอ
2. ในการทำค่ายอาสาทำดี เราพัฒนาโดยให้โอกาสไม่ใช่
การละเว้นด้วยกฎหมาย ต้องมีกฎระเบียบชุมชนช่วยด้วย
และสาเหตุที่ค่ายฯ ดูเป็นรูปธรรม เพราะเราร่วมมือกับ
หลายหน่วยงาน ทั้งนี้อำเภอภาคส่วนปกครองและตำรวจ
ต้องดำเนินการอย่างจริงจังกับผู้ค้าด้วย

การตรวจเยี่ยมการเรียนรู้ประสบการณ์การ ประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

นายธนาคม จงจิระ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

ประธานการตรวจเยี่ยมการเรียนรู้ประสบการณ์การ
ประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์ (หลักสูตร
ที่ 1) อบต.แม่ทะลบ อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่ เมื่อวันที่
26 กุมภาพันธ์ 2562 ณ โครงการร้อยใจรักษ์ บ้านห้วยसान
ต.ท่าตอน อ.แม่เมาะ จ.เชียงใหม่ โดยมีรองอธิบดีกรมการ
ปกครอง (นายศักดิ์ชัย แต่งฮ่อ) ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน (นายคณิต คงช่วย)
สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
และผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้อำนวยการ
ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิต
(นายสำเนียง สิมมาวัน) เข้าร่วมการตรวจเยี่ยมดังกล่าว

ทั้งนี้ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวถึงการ
อบรมฯ โครงการร้อยใจรักษ์ เป็นโครงการที่ร่วมมือระหว่าง
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และมูลนิธิราก
แก้ว ซึ่งการดำเนินการจัดทำโครงการฯ เป็นตัวอย่างในการ
บริหารการทำงานร่วมกับภาคส่วนราชการหลายๆ ฝ่าย
ทั้งนี้ อบต. เป็นอีกหน่วยงานราชการที่อยู่ในพื้นที่ ที่จะ
สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างใกล้ชิด ฉะนั้น จึงได้
เชิญ อบต. ที่มีพื้นที่ติดชายแดน และเกี่ยวข้องกับปัญหา
เสพติด มาเรียนรู้การทำงานในพื้นที่โครงการฯ

**นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนา
กิจกรรมปิดทองหลังพระฯ** กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรมและแนว
ทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยसान คือ การพัฒนา
ให้คนมีโอกาส สร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่ง
เกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุกๆ ด้าน
เน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ ในระยะแรกของการ
พัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่
อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการค้นหาข้อมูล เพื่อให้
เกิดการระเบิดจากข้างใน ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกัน
ในระดับท้องถิ่นที่ท้องถิ่นหน่วยงานราชการ ที่สำคัญ คนในชุมชนต้องร่วม
ออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้น
ตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหาร
จัดการดูแล ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้น
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งาน
พัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดใน
พื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถ
พัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน “เข้าใจ
เข้าใจ พัฒนา” ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็น
กระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดู
ข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการ
ต่อไป

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ 1)
ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมา
ฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน และ 2)
ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไข
ปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน โดยมีหลักเกณฑ์
คือ

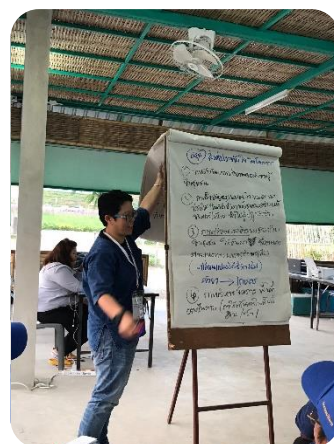
1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหามหาในชุมชน
ของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน
อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิด
ทองหลังพระฯ จะมิงงบประมาณสมทบให้กับโครงการ
บางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น และ
4. ต้องเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
ภายในสิ้นปีงบประมาณของแต่ละปี

สิ่งที่ได้เรียนรู้และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวม โดยการนำพื้นที่แต่ละส่วนมาใช้สอยให้เกิดประโยชน์ เพิ่มรายได้ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรัชกาล 9
2. การจัดการระบบน้ำ โดยการจัดตั้งกรรมการเพื่อการดูแล การบำรุงรักษา และการเก็บมิเตอร์น้ำในชุมชน
3. การทำสูตรปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี
4. สูตรการทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนการผลิตสัตว์ โดยการใช้หญ้าเนเปียร์และการใช้วัตถุดิบทางพืชมาใช้เป็นอาหารสัตว์
5. การนำวิทยากรที่มีประสบการณ์จริงในชุมชน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ
6. การปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในชุมชน ให้หันมาพึ่งพาตนเองตามแนวพระราชดำริของในหลวง รัชกาล 9
7. การรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาหาราคาผลผลิตทางการเกษตร
8. การจัดการพื้นที่การปลูกพืชแบบผสมผสาน ทั้งระยะสั้น กลาง ยาว เพื่อสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในทุกช่วงของฤดูกาล
9. โครงการมีการวางแผนที่ดีในแต่ละระยะ มีการจัดสรรระบบอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ทำให้องค์รวมของโครงการมีประสิทธิภาพ
10. การตั้งมาตรการในชุมชน เกี่ยวกับการดูแลรักษาระบบการจัดการน้ำ
11. การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจของคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเกษตร และปศุสัตว์
12. การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือน
13. การผสมพันธุ์ไก่ข้ามสายพันธุ์ เพื่อได้สายพันธุ์ไก่ที่แข็งแรง และเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่
14. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ ยา วัคซีน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ

สิ่งที่ได้เรียนรู้และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

การนำไปปรับใช้

1. การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ ในวิถีชีวิต และแนวคิดชาวบ้านได้
2. การส่งต่อ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อการนำไปปฏิบัติได้จริงในครัวเรือนและชุมชน
3. การนำหญ้าเนเปียร์มาปรับใช้เป็นอาหารกับสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น รวมถึงการนำเศษอาหารผสมกับหญ้าเนเปียร์ เพื่อลดต้นทุนอาหาร
4. เป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ในชุมชนระยะยาวได้
5. การก่อตั้งอาสาสมัครปศุสัตว์ในชุมชน เพื่อการส่งเสริม และลดอัตราการตายของสัตว์เลี้ยงได้

การประเมินความพึงพอใจ เทศบาลตำบลแม่ทะลบ

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	96.30	3.70	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	83.33	14.81	1.85	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	87.04	12.96	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	92.59	7.41	-	-
วิทยากรมีความรู้	100.00	-	-	-
สถานที่อบรม	94.44	5.56	-	-
สถานที่พัก	92.59	7.41	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	88.89	11.11	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 54 คน จาก 60 คน